

Sygn. akt **III C 1089/15**

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział III Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Ewa Jończyk (spr.)**

Sędziowie: **SO Ewa Witkowska**

SO Agnieszka Rafalko

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 marca 2017 r. w Warszawie

sprawy z powództwa **Miejskiego Rzecznika Konsumentów w O.**

przeciwko **Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o **zapłatę**

/w przedmiocie wniosku pozwanego o złożenie kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu/

postanawia:

oddalić wniosek pozwanego o złożenie kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu.

/ SSO Ewa Witkowska / /SSO Ewa Jończyk/ /SSO Agnieszka Rafalko/

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 września 2015 r. Miejski Rzecznik Konsumentów w O. – jako reprezentant grupy – wniósł o rozpoznanie sprawy w postępowaniu grupowym zgodnie z przepisami ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym i zasądzenie od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W., na podstawie art. 405 i art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 385¹ § 1 k.c., na rzecz każdego członka grupy, kwoty wskazanej w załączniku do pozwu wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwanemu pozwu do dnia zapłaty /żądanie pozwu – k. 3-11 akt/.

W odpowiedzi na pozew z dnia 03 marca 2016 r. strona pozwana domagała się odrzucenia pozwu podnosząc, że sprawa nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu grupowym oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych /żądanie odpowiedzi na pozew – k. 7081-7090 akt/. Strona pozwana żądała również zobowiązania powoda do złożenia w terminie jednego miesiąca kaucji w wysokości 111.950 zł na zabezpieczenie kosztów procesu w niniejszej sprawie, na które to koszty składa się: (a) koszt wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego, ograniczony ustawowo do kwoty 43.200 zł oraz (b) pozostałe wydatki niezbędne dla ochrony przez pozwanego swoich praw w niniejszym postępowaniu. Pozwany wskazał przy tym, że uwzględnienie wynagrodzenia pełnomocnika w maksymalnej wysokości jest uzasadnione ze względu na stopień złożoności i skalę postępowania grupowego, a właściwa obrona w sprawie wymaga także zapewnienia odpowiedniej obsługi administracyjnej, w tym pomocy asystenckiej i sekretarskiej do zgromadzenia, uporządkowania oraz przygotowania do złożenia obszernej dokumentacji kredytowej. Zdaniem Banku, zabezpieczenie prawdopodobnych kosztów procesu jest zasadne z tego względu, że w przypadku nieustanowienia kaucji skuteczna egzekucja kosztów procesu od powoda może być utrudniona, przy czym Miejski Rzecznik Konsumentów w O. jest osobą fizyczną, która za zwrot kosztów procesu odpowiada wyłącznie swoim majątkiem.

W dniu 13 września 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie postanowił rozpoznać sprawę w postępowaniu grupowym / postanowienie wraz z uzasadnieniem – k. 8127-8131 akt/.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje.

Stosownie do art. 8 ust. 1 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym /w dalszej części uzasadnienia – jako „u.r.p.g.”/ na żądanie pozwanej sąd może zobowiązać powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu. Żądanie takie w postępowaniu grupowym można zgłosić najpóźniej przy pierwszej czynności procesowej (w sprawie niniejszej – w odpowiedzi na pozew). W myśl ust. 2 ww. artykułu, pozwany może zgłosić żądanie zabezpieczenia kosztów najpóźniej przy pierwszej czynności procesowej. Pozwany nie ma prawa domagać się złożenia kaucji, jeżeli uznana przez niego część roszczenia wystarcza na zabezpieczenie kosztów. Natomiast stosownie do treści ust. 3 Sąd oznaczy termin złożenia kaucji, nie krótszy niż miesiąc, oraz jej wysokość, mając na względzie prawdopodobną sumę kosztów, które poniesie pozwany. Kaucję składa się w gotówce. Kaucja nie może być wyższa niż 20 % wartości przedmiotu sporu.

Już literalna treść przytoczonego przepisu wskazuje, że zobowiązanie powoda do złożenia kaucji ma charakter fakultatywny. Inaczej niż w przypadku kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu, o której mowa w art. 1119 k.p.c., wystarczającą przesłanką nałożenia zobowiązania na podstawie art. 8 ust. 1 u.r.p.g. nie jest tu bowiem samo tylko żądanie strony pozwanej. Ustawodawca nie sprecyzował kryteriów rozpoznania żądania, opartego na art. 8 ust. 1 u.r.p.g., pozostawiając zatem rozstrzygnięcie do swobodnego – co nie znaczy, że dowolnego – uznania Sądu.

Podstawę oceny zasadności złożenia kaucji jest uzależnione od wykazania przez stronę pozwaną, domagającą się zobowiązania powoda do złożenia kaucji, okoliczności faktycznych, przemawiających za takim rozstrzygnięciem (art. 3, art. 6 § 2 i art. 232 k.p.c. w zw. z art. 24 ust. 1 u.r.p.g.).

Podnieść należy, że zabezpieczenie kosztów procesu w postaci złożenia kaucji stanowi szczególny przypadek postępowania zabezpieczającego, z tego też względu zasadnym jest odwołanie się do ogólnych zasad rządzących postępowaniem zabezpieczającym. D. Z. wskazuje, że: „Cel zabezpieczenia jest zatem zbliżony jak w przypadku zabezpieczenia innych roszczeń i mieści się w granicach interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, w rozumieniu art. 730¹ § 2 k.p.c., który obejmuje między innymi zapewnienie wykonalności zapadłego w sprawie orzeczenia. Dla uzyskania zabezpieczenia kosztów procesu od powoda cudzoziemca nie jest jednak konieczne uprawdopodobnienie istnienia interesu w uzyskaniu kaucji jako przesłanki zabezpieczenia kosztów przez powoda” (tenże, Postępowanie zabezpieczające, s. 202). W niniejszym postępowaniu brak jest podstaw do bezpośredniego zastosowania przepisów o postępowaniu zabezpieczającym, niemniej jednak z jednej strony należy więc uwzględnić, że zabezpieczenia udziela się w interesie uprawnionego, z zachowaniem zasady efektywności, tak aby zapewnić pozwanemu realną możliwość zaspokojenia przyszłego roszczenia o zwrot kosztów. Z drugiej strony, należy mieć na uwadze ogólną zasadę równości stron, wymagającą wyważenia ich interesów i uwzględnienia w niezbędnym zakresie także interesów obowiązanych, tak aby „nie obciążać go ponad miarę”.

Zobowiązanie do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu mogłoby być uzasadnione zwłaszcza w wypadku, gdyby zostały wykazane okoliczności, wskazujące na znaczne prawdopodobieństwo, że w razie przegrania sprawy strona powodowa będzie się uchylać od zapłaty zasądzonych na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, a zwłaszcza że w celu utrudnienia lub uniemożliwienia egzekucji będzie ukrywać swój majątek. Argumentem na rzecz omawianego rozstrzygnięcia byłaby również okoliczność, że przewidywane, skonkretyzowane koszty strony pozwanej są na tyle wysokie, że brak ich zwrotu poważnie zagrozi jej płynności finansowej, a przy tym – istnieje realne zagrożenie niemożnością zwrotu kosztów procesu, nawet z przyczyn niezawinionych przez stronę powodową.

We wniosku pozwanej, sporządzonym przez profesjonalnego pełnomocnika, nie zostały sformułowane jakiegokolwiek okoliczności, które uzasadniałyby żądanie.

W judykaturze wskazuje się, że pozwany, składając wniosek o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu, winien uprawdopodobnić po pierwsze, że wytoczone przeciwko niemu powództwo jest oczywiście bezzasadne lub że jego uwzględnienie jest mało prawdopodobne, a po drugie, że brak ustanowienia kaucji na zabezpieczenie jego przyszłego roszczenia o zasądzenie zwrotu kosztów procesu uniemożliwi lub poważnie utrudni ich egzekucję od strony powodowej /zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie - I Wydział Cywilny z dnia 06 lutego 2015 r., I ACz 43/15/.

Zdaniem Sądu, jedynymi kosztami, jakie ewentualnie mogłyby powstać po stronie pozwanego są koszty zastępstwa procesowego, które zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. nie mogą być wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach dla jednego adwokata. W tej sytuacji oszacowanie potencjalnych kosztów procesu pozwanego musi uwzględniać jednolicie określoną dla wszystkich członków grupy wartość przedmiotu sprawy, a nie wartość tę wyliczoną odrębnie dla każdego z nich. Oznacza to, że na koszty procesu po stronie pozwanego mogą w przyszłości, w razie całkowitego wygrania sprawy, złożyć się jedynie koszty zastępstwa adwokackiego. Zgodnie z § 6 pkt 7 oraz § 2 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr. poz. 1348 ze zm.), stawki minimalne wynagrodzenia, przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 200.000 zł, wynoszą 7.200 zł. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. W tej sytuacji koszty zastępstwa procesowego pozwanego udzielonego przez jego pełnomocników będących adwokatami będą mogły wynosić maksymalnie 43.200 zł.

Pozwany nie przedstawił natomiast żadnych informacji o rzeczywistych kosztach związanych z obsługą prawną w rozpoznawanej sprawie, nie złożył również zestawienia poniesionych dotychczas kosztów, stąd też nie ma podstaw do stwierdzenia, że żądana kaucja w pozostałej kwocie 68.750 zł będzie rzeczywiście zabezpieczać zwrot potencjalnie należnych mu kosztów procesu. Pozwany wskazał jedynie, że zgodnie z informacją dostępną na stronie internetowej kancelarii pełnomocnika powoda, koszt wynagrodzenia za obsługę administracyjną związaną z każdą umową kredytową wynosi 250 zł, co przy 275 umowach na obecnym etapie sprawy daje kwotę 68.750 zł, a nakład pracy administracyjnej Banku będzie co najmniej taki sam.

Na etapie wnioskowania o kaucję konieczne jest jednak **odpowiednie** wykazanie wysokości wydatków poprzez chociażby przedstawienie ich spisu uwzględniającego wszelkie koszty pełnomocnika. Zgodnie z art. 8 ust. 3 1 u.r.p.g. wysokość tych wydatków musi zostać co najmniej uprawdopodobniona. Może to nastąpić poprzez przedstawienie faktur, rachunków potwierdzających wysokość wydatków już poniesionych czy też umów z osobami zatrudnionymi do obsługi sporu. Za niewystarczające uznać należy oszacowanie planowanych wydatków bądź przedstawienie ich prognozy bez jakiegokolwiek uprawdopodobnienia ich przewidywanej wysokości. W tej sytuacji za niezbędne uznać należy wykazanie, że po szczególne składniki kosztowe mają charakter rzeczywisty i faktycznie zostały lub zostaną poniesione /tak: Ingot Magdalena w: Kaucja na zabezpieczenie kosztów procesu w postępowaniu grupowym, Teza nr 8, 270541/8, LEX/.

Pozwany jest ponadto zobligowany uprawdopodobnić, że brak ustanowienia kaucji na zabezpieczenie jego przyszłego roszczenia o zasądzenie zwrotu kosztów procesu uniemożliwi lub poważnie utrudni ich egzekucję. W szczególności może to dotyczyć sytuacji, gdy pozew został złożony przy minimalnej (dopuszczonej) grupie. Poza tym stan majątkowy powoda, który nie pozwala na pokrycie kosztów postępowania również może być okolicznością przemawiającą za nakazaniem złożenia kaucji (zob. postanowienie SA w Gdańsku z dnia 14 maja 2013 r., I ACz 464/13, LEX nr 1324836). Musi zatem istnieć swoistego rodzaju ryzyko, że w sytuacji wygrania procesu pozwany będzie miał problemy z wyegzekwowaniem kosztów procesu. Brak powyższego uprawdopodobnienia będzie natomiast skutkowało oddaleniem wniosku o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu (tak wyrok SA w Łodzi z dnia 29 listopada 2012 r., I ACz 1485/12, LEX nr 1499166; wyrok SO w Warszawie z dnia 17 września 2014 r., XXIV C 554/14, niepubl.; postanowienie SO w Warszawie z dnia 28 lutego 2013 r., I C 984/12, niepubl.). Sąd orzekający w sprawie niniejszej aprobuje stanowisko wyrażone w powyższych judykatach, podkreślając, że jedynie

obiektywna potrzeba ochrony interesów finansowych pozwanego jest decydująca dla zobowiązania pozwanego przez sąd do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu.

Pozwany ograniczył się w niniejszym przypadku jedynie do ogólnikowego stwierdzenia, że w przypadku nieustanowienia kaucji skuteczna egzekucja kosztów procesu od powoda może być utrudniona, w żaden jednak sposób nie wskazał, na czym to utrudnienie miałyby polegać. Z kolei nie można tracić z pola widzenia okoliczności, iż konieczność złożenia kaucji w tej kwocie (w gotówce) spowodowałoby niczym nieuzasadnione trudności zarówno w pozyskaniu tak dużej sumy, jak i w dostarczeniu jej do Sądu, a konsekwencją niezłożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu, w sytuacji zobowiązania Sądu, jest odrzucenie pozwu złożonego w postępowaniu grupowym. Za uwzględnieniem wniosku pozwanego nie przemawiają względy ekonomiczne, czy realna potrzeba ochrony jego interesów finansowych. Pozwany jako instytucja bankowa korzysta z fachowej i stałej obsługi prawnej, co musi być uwzględnione w ocenie zasadności wniosku o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji. Pozwany nie wykazał, ani nie uprawdopodobnił, że ściągnięcie ewentualnie zasądzonych na jego rzecz kosztów procesu nie będzie możliwe, czy znacznie utrudnione, ani też że brak wpłaty kaucji, spowoduje dla niego istotny uszczerbek finansowy.

Niezasadnie przy tym pozwany wskazuje, że stroną postępowania nie jest Miasto O., nie ma więc podstaw do zasądzenia zwrotu kosztów od tej jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 40 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2007 nr 50 poz. 331) z rzecznikiem konsumentów stosunek pracy nawiązuje starosta lub w miastach na prawach powiatu prezydent miasta. Rzecznikiem konsumentów może być osoba posiadająca wyższe wykształcenie, w szczególności prawnicze lub ekonomiczne, i co najmniej pięcioletnią praktykę zawodową. Jest on bezpośrednio podporządkowany staroście (prezydentowi miasta) i wyodrębniony organizacyjnie w strukturze starostwa powiatowego (urzędu miasta), a w powiatach powyżej 100 tys. mieszkańców i w miastach na prawach powiatu rzecznik konsumentów może wykonywać swoje zadania przy pomocy wyodrębnionego biura.

Reprezentant grupy - Miejski Rzecznik Konsumentów w O. jest nieposiadającą osobowości prawnej jednostką organizacyjną funkcjonującą w ramach Urzędu Miasta O.. Środki na realizację zadań wykonywanych przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów pochodzą z budżetu miasta O., a zatem częściowo ze środków budżetu państwa. W tym stanie rzeczy uznać należy, że Reprezentant Grupy daje wystarczającą gwarancję pokrycia kosztów procesów.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał wniosek pozwanego o zobowiązania powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu za niezasadny i orzekł, jak w sentencji.

(...) (...) (...) (...)